Gladheidbeleidsplan Edam-Volendam 2026-2030

Afdeling Openbare Werken
Sectie Operationele taken en Ondersteuning

Inhoudsopgave Beleidsplan

1. Samenvatting 2
2. Inleiding 3
3. Bestaande situatie 4
4. Relevante aspecten en bepalingen 5
4.1 Algemeen 5
4.2 Juridische aspecten 5
4.3 Arbeids-aspecten 5
4.4 Milieuaspecten 6
4.5 Risico-inventarisatie en evaluatie 6
4.6 Organisatie visie en ambitie 6
4.7 Werkgebied 6
4.8 Strooimethodiek en signaleringsmethode 7
4.10 Materieel en middelen 8
4.11 Communicatie gladheidsbestrijding 8
4.12 Evaluatie 8
4.13 Relevante ontwikkelingen 9
4.14 Knelpuntenanalyse 9

1. Samenvatting

Doel en uitgangspunten
Het gladheidbeleidsplan beschrijft hoe de gemeente wintergladheid op een veilige, efficiënte en duurzame manier bestrijdt. De nadruk ligt op veiligheid, bereikbaarheid en doorstroming van het verkeer. Daarbij zijn ook voorspelbaarheid, milieubescherming, kostenefficiëntie, verantwoording en continue verbetering belangrijke uitgangspunten. Het beleid sluit aan op de landelijke CROW-richtlijnen.

Huidige werkwijze
De gemeente is de afgelopen jaren overgestapt van vooral curatief naar vooral preventief strooien. Dat betekent dat strooizout al op de weg ligt voordat het echt glad wordt. Dit verhoogt de veiligheid en verlaagt tegelijk het zoutverbruik, wat gunstig is voor kosten en milieu. De gemeente voert de bestrijding uit met eigen medewerkers en materieel, en schakelt daarnaast externe partijen in voor delen van de routes.

Routes en prioriteiten
De gemeente hanteert een prioriteitenroute van ongeveer 140 kilometer, bestaande uit onder andere hoofdwegen, busroutes, fietspaden en routes naar belangrijke voorzieningen. Daarbij geldt dat een inwoner binnen 400 meter een gestrooide weg moet kunnen bereiken. Primaire routes moeten binnen ongeveer 3 uur behandeld zijn. Bij bijzondere locaties, zoals bruggen of risicovolle punten, kan ook handmatig worden gestrooid. Op verzoek van inwoners of ondernemers kunnen extra strooiacties worden overwogen.

Organisatie, middelen en communicatie
De gladheidbestrijding wordt gecoördineerd door de afdeling Openbare Werken. Er zijn verschillende betrokkenen, waaronder coördinatoren, strooiploegen, medewerkers gladheiddienst, een meteoroloog, planner, toezichthouder, communicatie en het KCC. Voor de uitvoering beschikt de gemeente over verschillende voertuigen, middelen en zoutvoorraad.

Communicatie speelt een belangrijke rol. Via de website, sociale media, persberichten en meldpunten worden inwoners geïnformeerd over strooiacties en gladheidsmeldingen. Ook hulpdiensten en andere partners worden actief betrokken.

Evaluatie en ontwikkeling
Na ieder winterseizoen wordt de gladheidbestrijding geëvalueerd. Daarbij worden de effectiviteit van de strooiacties, reacties van inwoners en hulpdiensten, kosten en knelpunten beoordeeld. Nieuwe ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, technologische innovaties en duurzaamheid, worden meegenomen in de verdere verbetering van het beleid.

2. Inleiding

Wintergladheid. Als weggebruiker kunnen we er flink last van hebben. Bevroren of besneeuwde wegen, straten met moeilijk waar te nemen ijzel. Het kan verraderlijk glad zijn en onze veiligheid is al snel in het geding. En ook de bereikbaarheid en de doorstroming van het verkeer worden bemoeilijkt. Daarom zet de gemeente Edam-Volendam de weggebruiker centraal bij de bestrijding van wintergladheid. In dit gladheidbeleidsplan beschrijven we hoe wij optredende wintergladheid proactief en adequaat willen bestrijden.

Onze gladheidbestrijding is primair gericht op veiligheid, bereikbaarheid en doorstroming. Bij de organisatie en uitvoering van de gladheid zijn voorspelbaarheid, milieubescherming, kostenefficiëntie, verantwoording en continu verbeteren de belangrijkste uitgangspunten.

Wij zien gladheidbestrijding als een samenhangend geheel van melding, organisatie, communicatie, methode, materiaal en materieel. In dit beleidsplan komen al deze onderwerpen aan de orde. We onderbouwen de kosten en de dekking om een preventieve gladheidbestrijding mogelijk te maken en de veiligheid van onze weggebruikers optimaal te waarborgen. En we besteden ook aandacht aan de communicatie met de inwoners van onze gemeente. Wat kunnen zij van de gemeente verwachten en hoe kunnen zij participeren in de gladheidsbestrijding en het continu verbeteren ervan?

Met dit gladheidsbeleidsplan leggen we de uitgangspunten, keuzes en werkwijze vast voor de gladheidsbestrijding. Het doel is om op een efficiënte, veilige en duurzame manier gladheid te voorkomen en te bestrijden, met oog voor de wettelijke kaders, beschikbare middelen en maatschappelijke verwachtingen. Ondanks onze inspanningen om gladheid te voorkomen, kunnen we niet garanderen dat het nergens glas is of wordt.

Bij het opstellen van dit gladheidsbeleidsplan wordt het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW) gevolgd. Het CROW is een nationaal kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte. Dit kennisplatform ontwikkelt praktisch toepasbare kennis en brengt die onder andere naar gemeenten in de vorm van richtlijnen, aanbevelingen en systematieken. De CROW-richtlijn vormt het landelijke referentiekader voor gladheidsbestrijding en geeft praktische handvatten voor een effectieve en juridisch houdbare aanpak.

3. Bestaande situatie

Na de fusie tussen de voormalig gemeenten Edam-Volendam en Zeevang is de behoefte ontstaan aan een integrale en uniforme beschrijving van de gladheidbestrijding, de strooimethodiek, en het strooimateriaal en -materieel. Zodoende kunnen duidelijke doelen worden gesteld en kan worden ingespeeld op de actuele behoeften en trends.

De voorgaande jaren is de overstap gemaakt van curatieve naar preventieve gladheidbestrijding. Deze overgang is in het gladheidbeleidsplan 2018-2023 beschreven. Met een preventieve bestrijding kunnen we – in de meeste gevallen – de gladheid vóór zijn. Praktisch gesproken: het strooizout ligt al op de weg op het moment dat het gaat vriezen. Zo borgen we de veiligheid van onze weggebruikers optimaal.
De overgang naar volledig preventief strooien heeft nog een ander groot voordeel. Doordat we gericht strooien met een dosering die op de omstandigheden is afgestemd, brengen we het verbruik van strooizout terug. Dat bespaart kosten en dat is beter voor het milieu. Kortom, de overgang naar preventief strooien is goed bevallen en dat willen wij doorzetten.

Sinds 2025 heeft het Hoogheemraadschap circa 70 kilometer weg in deze regio overgedragen. Hierdoor is de prioriteitenroute uitgebreid naar circa 140 kilometer. Deze route bestaat voornamelijk uit hoofdwegen, busroutes en fietspaden. De gemeente beschikt over eigen materieel en medewerkers om de gladheid te bestrijden. Daarnaast maakt de gemeente gebruik van externe bemanning om de routes in de buitengebied te strooien. De huidige aanpak richt zich op preventief strooien bij verwachte gladheid, aangevuld met curatief strooien wanneer gladheid zich voordoet. De coördinatie ligt bij de afdeling Openbare Werken.

De veranderingen die in het gladheidbeleidsplan 2018-2023 zijn vastgesteld, worden in het voorliggende beleid gecontinueerd. Daarnaast wordt er onderscheid gemaakt in een beleidsplan en een uitvoeringsplan. In het uitvoeringsplan staan bijvoorbeeld de taken, verantwoordelijkheden en middelen uitgebreider beschreven dan in het vorige plan. Het nieuwe beleid sluit aan op de geactualiseerde CROW-richtlijnen en bevat een knelpuntenanalyse, zodat sneller kan worden bijgestuurd indien de uitvoering daarom vraagt. Tevens is meer aandacht opgenomen voor de bestrijding van gladheid op fietspaden. Daarnaast wordt ingezet op het trainen van betrokken medewerkers, ter bevordering van de kwaliteit en veiligheid van de uitvoering. Tot slot wordt het beleid breder gedeeld, onder meer met de nood- en hulpdiensten binnen het strooigebied.

4. Relevante aspecten en bepalingen

4.1 Algemeen

Gladheidsbestrijding is een kerntaak van de gemeente in het kader van verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Dit beleid sluit aan bij landelijke richtlijnen en regionale afspraken

4.2 Juridische aspecten

Op basis van de Wegenwet en Wegenverkeerswet is de wegbeheerder verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van openbare wegen binnen de gemeente/regio. Dit houdt in dat de wegbeheerder maatregelen moet nemen om gevaarlijke situaties, zoals gladheid, te voorkomen of te bestrijden.

De wegbeheerder kan aansprakelijk worden gesteld als:

- aantoonbaar nalatig is gehandeld bij de bestrijding van gladheid;
- er geen of onvoldoende beleid is opgesteld en uitgevoerd;
- er geen adequaat waarschuwingsbeleid is gevoerd.

Tegelijkertijd geldt dat absolute gladheidpreventie niet haalbaar is. Daarom wordt van weggebruikers verwacht dat zij hun rijgedrag aanpassen aan de omstandigheden.

Bij het opstellen van dit beleidsplan worden de richtlijnen van het CROW gevolgd. De CROW-richtlijn vormt het landelijke referentiekader voor gladheidsbestrijding en geeft praktische handvatten voor een effectieve en juridisch houdbare aanpak. Afwijkingen van deze richtlijn zijn slechts toegestaan indien hiervoor een goed onderbouwde en vastgelegde reden is.
Belangrijke uitgangspunten uit de richtlijn:

- proactieve gladheidsbestrijding op basis van weerdata en risicogebieden;
- prioritering van strooiroutes op basis van verkeersintensiteit en maatschappelijke functie;
- monitoring en evaluatie van de effectiviteit van bestrijdingsmaatregelen.

4.3 Arbeids-aspecten

Gladheidsbestrijding brengt risico’s met zich mee voor de betrokken uitvoerders. Op grond van de Arbowet moeten werkgevers zorgen voor veilige werkomstandigheden, zoals:

- adequate training en certificering van personeel;
- het beschikbaar stellen van beschermende kleding en veilige voertuigen;
- het bewaken van werktijden om oververmoeidheid te voorkomen.

4.4 Milieuaspecten

Bij gladheidsbestrijding wordt gebruikgemaakt van strooimiddelen, zoals nat zout of pekel, die impact kunnen hebben op bodem, oppervlaktewater en groen. Volgens de Wet milieubeheer en Europese richtlijnen moet de gemeente:

- zorgen dat zo min mogelijk strooizout in de natuur komt om milieuschade te beperken;
- duurzame alternatieven onderzoeken en inzetten waar mogelijk;
- de impact op bodem, water en flora monitoren en minimaliseren.

4.5 Risico-inventarisatie en evaluatie

Risico's zijn onder meer: uitval van materieel, beperkte beschikbaarheid van personeel, onverwachte weersomstandigheden en zoutschaarste. Jaarlijks worden deze risico's besproken in de evaluatie en waar mogelijk geminimaliseerd.

4.6 Organisatie visie en ambitie

De gemeente wil betrouwbaar en voorspelbaar optreden bij gladheid, met duidelijke communicatie richting inwoners. We streven naar een evenwicht tussen verkeersveiligheid, duurzaamheid en kostenbeheersing.

De ambitie is om door middel van een mooie en prettige openbare ruimte het karakter en de belevingswaarde van de stad en de dorpen uit te dragen, de verblijfskwaliteit voor zowel bezoekers als bewoners te vergroten en de openbare ruimte de verbindende factor te laten zijn tussen wonen, werken, toerisme en vrije tijd. Bij het opstellen van het uitvoeringsplan gladheid wordt er synergie gezocht ten aanzien van de andere beheersaspecten. Ten aanzien van beleid sluiten we met onze prioritering zo goed mogelijk aan op de gedefinieerde indeling binnen de openbare ruimte.

4.7 Werkgebied

Het strooigebied voor onze gemeente bestaat uit stedelijk gebied (Edam en Volendam) en landelijk gebied (dorpskernen). Mocht dit gebied uitbreiden door de ontwikkeling van bijvoorbeeld woningbouw, dan kan dat invloed hebben op het werkgebied, strooiroutes en het benodigde budget.

Op basis van de richtlijnen van het CROW zijn alle routes vastgesteld en hebben wij de aanbevolen maximale actietijd overgenomen van 3 uur.

Met het opstellen van de strooiroutes zijn de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- een inwoner moet binnen 400 meter een gestrooide weg kunnen bereiken;
- de categorieën en prioriteiten van wegen worden overgenomen van het CROW.

4.8 Strooimethodiek en signaleringsmethode

Voor het gehele strooigebied hanteren we een preventieve gladheidbestrijding. Dat houdt in dat we op basis van betrouwbare en nauwkeurige voorspellingen al over gaan tot strooien voordat er gladde situaties ontstaan. Mocht er toch gladheid ontstaan dan wordt er ook curatief gestrooid.
De signaleringsmethode omvat het gebruik van weersvoorspellingen, wegdektemperatuurmetingen en meldingen van weggebruikers en hulpdiensten om gladheidsrisico's tijdig te detecteren.

4.9 Organisatie

Er zijn veel mensen, materieel, materiaal en locaties nodig om de vastgestelde werkwijze uit te voeren. Het afdelingshoofd Openbare Werken is gemachtigd om op basis van dit beleidsplan jaarlijks een uitvoeringsplan op te stellen. Voor deze organisatie zijn er de volgende betrokkenen:

- afdelingshoofd Openbare Werken;
- teamleider BAP;

- hoofdcoördinator gladheidbestrijding;
- coördinator gladheidbestrijding;
- strooiploeg;
- medewerkers gladheiddienst;
- voorman Afvalinzameling;
- meteoroloog;
- wagenpark beheerder;
- toezichthouder;
- planner;
- communicatie;
- klantcontractcentrum (KCC);
- externe organisaties.

4.10 Materieel en middelen

De betrokkenen zorgen er voor dat er voldoende materieel en middelen aanwezig zijn om de gladheid te bestrijden volgens de vastgestelde werkwijze. Daarnaast zorgen zij voor voldoende zoutopslag of de mogelijkheid om deze binnen 24 uur bij te laten vullen.

4.11 Communicatie gladheidsbestrijding

Een duidelijke communicatieaanpak is essentieel om weggebruikers te informeren over gladheidsbestrijdingsmaatregelen en verwachtingen te managen. De gemeente zet hiervoor verschillende kanalen in:

- website en sociale media: informatie over strooiacties en wegomstandigheden.
- meldpunten: mogelijkheid voor inwoners om gladheidsproblemen en verbeterpunten te melden.
- nieuwsbrieven en persberichten: seizoensgebonden informatie over de aanpak van gladheid.
- samenwerking met nood- en hulpdiensten: directe communicatie om snel in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden.

4.12 Evaluatie

Tijdens en na het gladheidseizoen vindt er een evaluatie plaats. Tijdens een evaluatie wordt meegenomen:

- een analyse van de effectiviteit van strooiacties en gebruikte methoden;
- feedback van medewerkers, inwoners, hulpdiensten en weggebruikers;
- een kostenanalyse van de ingezette middelen en personele inzet;
- eventuele aanbevelingen voor verbeteringen en beleidsaanpassingen;
- knelpuntenanalyse.

De uitkomsten worden meegenomen in het volgende gladheidseizoen.

4.13 Relevante ontwikkelingen

Om het gladheidsbeleid actueel en effectief te houden, worden nieuwe ontwikkelingen meegenomen in de beleidsvorming. Relevante ontwikkelingen zijn onder andere:

- klimaatverandering: zachtere winters met wisselende neerslagpatronen vragen om een flexibele aanpak.
- technologische innovaties: zoals geautomatiseerde zoutstrooiers, slimme weerstations en het gebruik van apps voor inwoners.
- duurzaamheid: onderzoek naar alternatieve strooimethoden met minder milieubelasting.
- wetgeving**:** aanpassingen in regelgeving of richtlijnen vanuit CROW en andere instanties.

4.14 Knelpuntenanalyse

Bij de uitvoering van gladheidsbestrijding kunnen verschillende knelpunten optreden. Een analyse hiervan helpt bij het verbeteren van de aanpak. Veelvoorkomende knelpunten zijn:

- logistieke beperkingen: beperkte beschikbaarheid van strooimiddelen en materieel.
- weersvoorspellingen: onvoorspelbare en snel wisselende weersomstandigheden die veel aanpassing vereisen.
- bereikbaarheid van wegen: smalle of moeilijk toegankelijke wegen kunnen de effectiviteit van strooiacties beperken.
- budgettaire uitdagingen: een balans vinden tussen kostenbeheersing en effectieve gladheidsbestrijding.

Door deze knelpunten te signaleren en structureel aan te pakken, wordt de gladheidsbestrijding steeds verder geoptimaliseerd.